

آویشن

نام‌های دیگر: آویشن شیرازی- آویشن وحشی- آویشم- آویشه- اوشن- افشن- آسن- آسن بویه- آس بویه- آذربه- اریگانا- اشمه کوهی- علف کبک- کلیک اوتی- ککلیک اوتی- کهلیک اوتی- کاکله اوتی- آذرروبه- سه‌سنبل- سی سنبل- سیسنبر- سوسنبر- صعتر الحمیر- صعتر الحمار- اسرار گیاهان دارویی، ص: 48

صعتر- سیترا- زروه- بوبه- غام- حاشا- حاشابری- نام- نام‌الملک- نعنا فلفلی- مرزنجوش آفریقایی.

Thymus. sespyllum- serpolet- wild. thyme- batard- thym. rouge- .serpollet- Thym. Sevrpolet- Thyme- thym- Thym batard

مشخصات: گیاهی است از خانواده labiatae یا menthaceae، علفی و پایا و چندساله که شبیه صعتر و پونه کوهی است. دارای ساقه‌های هوایی متعدد و پرپشت و کوتاه و خزنده و در قسمت قاعده چوبی به رنگ قهوه‌ای و در قسمت فوقانی ساقه سبز و نرم می‌باشد و بلندی ساقه 20 تا 50 سانتیمتر و دارای ریشه‌ای با الیاف چوبی می‌باشد. ساقه زیرزمینی آن کمی چوبی. برگ‌های آن به رنگ سبز خاکستری و به شکل بیضی خیلی کوچک و در اغلب گونه‌ها کرک‌دار و در گونه وحشی آن بی‌کرک است، به طول متوسط 6 و عرض متوسط 2 میلی‌متر. گل‌های آن کوچک و خوشه‌ای، به رنگ سفید مایل به بنفش و سرخ می‌باشد که تا تیرماه و یا مرداد تمام می‌شود. تخم آن ریز و کوچکتر از تخم خردل و تمام اعضاء این گیاه معطر است. گونه‌های مختلفی از این گیاه در مناطق مختلف ایران از جمله در ارتفاعات منجیل، اراک، کردستان، کرمانشاه، دامنه‌های جنوبی البرز، آزاد بر طالقان، توچال، دره کرج، آذربایجان، کرمان، شاهوار کوه در ارتفاعات 2900-3700 متر، اورامان کردستان، رودبار، نور، کجور، دره چهل دختر گرگان شناسایی شده است. طبیعتی بسیار گرم و خشک دارد.

ترکیب شیمیایی: اسانس روغنی فرار به نام سرپوله- ترپن‌الکل- ایزومر آن اورسولیک اسید- اولئانولیک اسید- پینن- ال پینن- دی‌ال‌پینن- سیمن- پی‌سیمن- تیمول- پاراتیمول- ترپن- بورنیل‌استات- لینالول- بورنئول- کارواکرول-

خواص درمانی: 1- تازه آن را به صورت سبزی با غذا بخورید. بسیار مفید است، معده را تقویت می‌کند، برای تقویت دید چشم نافع است.

2- خوردن 10 گرم کوبیده آن مخلوط با عسل و آب گرم برای درمان فلج و لقوه و رفع فراموشی، درمان صرع، تقویت کلیه و قوه باه مفید است.

اسرار گیاهان دارویی، ص: 49

3- پانزده تا بیست و پنج گرم خشک آن را در یک لیتر آب جوش دم کنید و هر روز پنج تا شش فنجان آن را به تدریج بنوشید. عفونت‌های ریوی، سرفه‌های پی‌درپی، سیاه‌سرفه، آسم یا تنگی نفس، سرماخوردگی و برونشیت و زکام، آنژین، سر دردی که از اعصاب یا از سوءهاضمه باشد و سردرد نیمه سر شدید یا میگرن را درمان می‌کند، لکنت زبان را برطرف می‌سازد، سوء هضم و سنگینی معده و تخمه و دل‌درد و ورم امعاء را برطرف می‌سازد، بادشکن است، بیماری‌های پوستی، درد اعصاب، تشنجات عصبی یا پرش موضعی و اختلالات کبدی، اسهال و ترشحات چرکی ادرار و حیض را درمان می‌کند، برای درمان سکسکه، قطره‌قطره ادرار کردن، خوردن سنگ مثانه و تسکین درد رحم مفید است، قابض و مقوی است، قلب را تقویت می‌کند و فرح‌افزا است و هوش و قوه ادراک را زیاد می‌کند، مدر بول و حیض و عرق و شیر می‌باشد، بازکننده گرفتگی‌های روده‌ها است، برای تحلیل آماس و خون منجمد شده در اثر سموم نباتی یا حیوانی مفید است، ضد قارچ و انگل بوده و خارج شدن جنین و مشیمه را تسهیل می‌کند و برای درمان کچلی مفید است. برای رفع تبخال، رفع دلهره و تسکین درد سیاتیک مفید است.

4- بیست تا سی گرم ساقه‌های گلدار آن را در یک لیتر آب جوش دوازده دقیقه دم کرده و آب آن را صاف و شیرین سازید و روزی چهار تا پنج فنجان از آن را به نوبت بنوشید. خستگی را برطرف می‌کند و اگر بعد از غذاهای روزانه بنوشید بی‌اشتهایی پس از بیماری و نقاهت را برطرف می‌سازد و اگر یک فنجان آن را قبل از خواب بنوشید بی‌خوابی شما را درمان می‌کند.

اسرار گیاهان دارویی، ص: 50

5- آن را در شراب بخیسانید و بخورید. از استفراغ جلوگیری می‌کند.

6- آن را در دهان بجوید. بوی بد دهان را مرتفع می‌سازد.

7- ده گرم از آن را که از سرسبزی چیده‌اید به مدت سه هفته در نیم لیتر الکل بخیسانید بعد به اندازه نصف آن آب اضافه کنید و هر روز با آن الکل قرقره نمایید و هر روز سه بار قرقره را ادامه دهید، ورم لوزه‌تین را درمان می‌کند و دیگر احتیاج به عمل ندارد.

8- بیماران مبتلا به رماتیسم می‌توانند 500 گرم از آن را در کیسه‌ای بریزند و در مقداری آب انداخته و پانزده دقیقه بجوشانند، بعد آب آن را در یک وان پر از آب با درجه حرارت 35 تا 40

قرار داده و 20 دقیقه در آن وان استراحت کنند. بعد بلافاصله خود را خشک کرده و لباس‌های گرم بپوشند و از حمام خارج شده و در رختخواب بخوابند و روی خود را هم گرم بپوشانند تا خوب عرق کنند، این عمل برای آنان شفابخش است.

9- آن را بجوشانید و با آبش موضع درد را کمپرس کنید. رگ‌به‌رگ‌شدگی عضو و پیچیدگی عضلات را درمان می‌کند.

10- پنجاه گرم ساقه گلدار آن را در یک لیتر آب جوش دوازده دقیقه دم کنید و روزی سه بار پارچه یا پنبه‌ای را در آن فروکرده و بر تبخال بمالید، آن را درمان می‌کند.

11- برگ‌های تازه آن را خورد کنید و بدون آب در ظرفی سربسته آن را بپزید بعد پخته آن را در گاز یا پارچه‌ای تمیز بپیچید و تا گرم است روی عضو ببندید. برای درمان بیماری‌های بلغمی و درد سینه مفید است و درد گردن و درد مفاصل را تسکین می‌دهد.

12- آب جوشانده غلیظ آن را به سر بمالید. رشک و شپش سر را نابود می‌سازد، پیاز مو را تقویت کرده و ریزش آن را قطع می‌سازد.

13- شیاف آن برای خشو کردن رحم مؤثر است.

تذکر: مصرف زیاد آن عضله قلب را تضعیف می‌کند، صدای گوش ایجاد می‌کند، ایجاد سرگیجه می‌نماید.

گل‌های آویشن

خواص درمانی: بیت تا سی گرم از آن را در یک لیتر آب جوش دم کنید، بعد آب آن را صاف نموده و بنوشید. نیروبخش، خلط‌آور، قاعده‌آور، ضد درد، ضد تشنج و به طور خفیف عرق‌آور است، معده را تقویت می‌کند، نفخ شکم و سوءهاضمه را معالجه می‌نماید، اگر کسی مبتلا به اسهال یا اختلالات روده باشد عوارض آن را برطرف می‌سازد.

اسرار گیاهان دارویی، ص: 51